

Wrocław, 10 sierpnia 2021

**List otwarty Stowarzyszenia Architektów Polskich Oddział Wrocław
w sprawie ochrony wrocławskich obiektów (Basen Olimpijski, ZETO, Solpol)**

Wrocławski Oddział Stowarzyszenia Architektów Polskich (SARP O/Wrocław) z rosnącym niepokojem obserwuje coraz częstsze, niekonsultowane ze środowiskami specjalistycznymi ani z lokalną społecznością działania zmierzające do wyeliminowania z pejzażu naszego miasta wartościowych architektonicznie i historycznie obiektów, które ten pejzaż od lat tworzą, tworząc jednocześnie nasz wspólny dorobek kulturowy.

Szczególnie niepokojące jest to w kontekście takich obiektów, jak:

- Basen Olimpijski przy ul. Ignacego Jana Paderewskiego
- budynek Zakładu Elektronicznej Techniki Obliczeniowej ZETO przy ul. Ofiar Oświęcimskich
- dom towarowy Solpol przy ul. Świdnickiej.

Basen przy wrocławskim Stadionie Olimpijskim (1929 r.), będący dziełem arch. Richarda Konwiarza, twórcy ikony europejskiej architektury sportowej, został zaprojektowany według nowatorskich zasad zgodnych z duchem modernizmu. Był i wciąż jest jednym z elementów większej, nierozzerwalnej całości, nagrodzonej z racji swej świetności srebrnym medalem w Olimpijskim Konkursie Sztuki i Literatury w czasie X Letnich Igrzysk Olimpijskich w Los Angeles w 1932 r. Przez lata stanowił wzór rozwiązania funkcjonalnego dla innych tego typu obiektów. Zamierzenie ulokowania w jego miejscu budynków zamieszkania zbiorowego, a tym samym zdegradowanie – architektonicznie, urbanistycznie, kulturowo i przyrodniczo – wyjątkowego kompleksu Stadionu Olimpijskiego, jest dla naszego Stowarzyszenia decyzją niezrozumiałą i nieakceptowalną, co wyraziliśmy już w liście otwartym skierowanym do Prezydenta Wrocławia oraz do kilku instytucji miejskich. Niestety, mimo licznych protestów środowisk branżowych i pozabranżowych, którym leży na sercu ochrona dóbr kultury, do opinii publicznej wciąż docierają informacje o postępujących pracach deweloperskich na tym terenie i o stopniowym wyburzaniu elementów tego bezcennego obiektu.

Budynek Zakładu Elektronicznej Techniki Obliczeniowej ZETO (1969 r.), autorstwa arch. arch. Anny i Jerzego Tarnawskich, znakomitych twórców odbudowy powojennego Wrocławia i wybitnych przedstawicieli modernizmu, to obiekt nie tylko wyjątkowy architektonicznie. Jest też jednym z nielicznych już materialnych świadectw polskiego postępu technologicznego i odegrał doniosłą rolę w rozwoju rodzimej informatyki, będąc częścią lokalnej „krzemowej doliny”. Zasluguje na szczególną uwagę zarówno ze względu na prostą, ale przemyślaną bryłę obiektu i jego najbliższego otoczenia, nowatorsko rozwiązana funkcję, zastosowanie innowacyjnych w tamtych czasach środków materiałowo-formalnych, jak i na dopracowany w każdym szczególe abstrakcyjny, unikatowy detal. Budynek ZETO był odważnym krokiem w nowoczesność i wyróżniającym się punktem w socjalistycznym obrazie miasta. Wciąż takim charakterystycznym punktem pozostaje, ma licznych sympatyków, poświęcono mu немало artykułów i prac naukowych. Stopniowo jednak popada w ruinę, choć w 2019 r. SARP Wrocław skierował do władz zarządzającej obiektem spółki propozycję włączenia się w jego ochronę; niestety nasze działania pozostało bezskuteczne. Zdaniem Stowarzyszenia obiekt posiada ogromny potencjał, by po objęciu go właściwą opieką stać się ośrodkiem centro- i kulturotwórczym, atrakcyjnym dla mieszkańców i turystów. Pod wieloma względami spełnia też wszelkie przesłanki, żeby formalnie uznać go za zabytek, co uchroniłoby go przed degradacją lub wyburzeniem. Dlatego SARP O/Wrocław w lipcu br. złożył do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wniosek o wpis z urzędu obiektu do rejestru zabytków.

Dom towarowy Solpol projektu arch. Wojciecha Jarząbka (1993 r.) był pierwszym domem towarowym wybudowanym we Wrocławiu po upadku PRL-u. Wciąż budzi zainteresowanie, kontrowersje, przyciąga uwagę bezkompromisową, postmodernistyczną, wielobarwną bryłą wklejoną w staromiejską zabudowę. Wbrew pozornie chaotycznej i hedonistycznej formie oraz – jako określa to sam autor – antyformalnemu projektowi bryła ta jest jednak doskonale przemyślana. Budynek stał się architektoniczną ikoną lat 90. XX wieku, reliktem nieistniejącego już (być może niedocenianego i zbyt pochopnie pobłażliwie traktowanego) stylu, świadectwem miejskiej żywotności i różnorodności. Znakomicie reprezentuje czasy, w których powstał, a jednocześnie z szacunkiem traktuje okoliczną zabudowę historyczną. Przoduje w rankingach najciekawszych obiektów powstałych w początkach transformacji ustrojowej, zajmują się nim badacze i wielbiele architektury, pobudza do dyskusji nad różnorodnością rozwiązań formalnych miejskiej tkanki. W 2018 r. został wpisany przez radnych miejskich na listę dóbr kultury współczesnej, będącą częścią Studium Wrocławia. Nie zmienia to jednak faktu, że grozi mu wyburzenie, ponieważ 30 lipca br., na wniosek właściciela, spółki Polsat Nieruchomości, wydano pozytywną

decyzję dotyczącą rozbiórki budynku. Niestety, mimo działań aktywistów i głosów mieszkańców, Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków uznał, że Solpol nie zasługuje na miano zabytku, zaś decyzję tę podtrzymało Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

Wszystkie z tych obiektów są wyrazistymi manifestami epok, w których powstały; wszystkie są dokonaniem wybitnej myśli architektonicznej; wszystkie znajdują uznanie w oczach profesjonalistów – nie tylko w Polsce, ale i za granicą. Bezrefleksyjne wymazanie ich z mapy Wrocławia pozostawi wyrwę nie do wypełnienia i będzie niepowetowaną stratą dla polskiej kultury.

Wrocławski Oddział SARP, zrzeszający czołowych architektów wrocławskich i dolnośląskich, w swoich założeniach statutowych mający m.in. dbanie o wysoką jakość architektury, przestrzeni i środowiska, a także rozwój twórczości architektonicznej i jej ochronę, stanowczo sprzeciwia się krótkowzrocznej polityce zmierzającej do wyburzania, bądź degradacji wymienionych i innych cennych obiektów. Sprzeciwiamy się tym bardziej, że działania te nierzadko służą celom komercyjnym oraz partykularnym interesom, sprzecznym nie tylko z przyświecającymi nam wartościami i z naszą etyką zawodową, ale także ze zwykłym poczuciem przyzwoitości, kulturą obywatelską i troską o dobro wspólne. W naszym przekonaniu wartości architektury nie mierzy się czysto handlową ceną zajmowanych przez nią terenów. O wartości tej stanowi forma, funkcja, detal, historia, ludzie. Niniejszym listem otwartym pragniemy zwrócić uwagę na bulwersujący fakt niszczenia lub zaniedbania niezwykle wartościowych dzieł architektury i zaapelować o zaniechanie tych nieprzemyślanych działań.

Apelujemy też o przystąpienie do publicznej debaty i otwartego dyskursu, a także o demokratyzację istotnych architektonicznie i urbanistycznie decyzji – nie tylko na gruncie wrocławskim, ale i ogólnokrajowym, obserwujemy bowiem równie niepokojące tendencje w innych miastach. Zadbajmy o naszą historię i różnorodność, nie pozwólmy, by architektura stała się jednostajna i skrojona wyłącznie do potrzeb inwestorów.

Niniejszy list kierujemy do władz miasta i województwa, wybranych instytucji miejskich, przedstawicieli środowiska architektonicznego i świata kultury, mediów, opinii publicznej.

Wszystkich, dla których ważna jest przyszłość powyższych obiektów, wzywamy do włączenia się w ich ochronę i do złożenia podpisów poparcia na adres: wroclaw@sarp.org.pl.

W e-mailu prosimy podać imię i nazwisko/profesję/zawód/stanowisko/miasto.

W imieniu Zarządu Stowarzyszenia Architektów Polskich
Oddział Wrocław,

arch. Daria Kieżun

prezes SARP O/Wrocław

**poparcie dla listu otwartego Stowarzyszenia Architektów Polskich Oddział Wrocław (SARP O/Wrocław) z dn. 10 sierpnia 2021
w sprawie ochrony wrocławskich obiektów (Basen Olimpijski, ZETO, Solpol)
stan na 12 sierpnia 2021**

lp.	sygnatariusz	tytuł / zawód / funkcja / instytucja	miejsowość
1.	Daria Kieżun	architekt, prezes Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
2.	Michał Duda	historyk sztuki, wiceprezes Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
3.	Liliana Krzycka	architekt, wiceprezes Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
4.	Tomasz Sołowij	architekt, wiceprezes Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
5.	Grażyna Hryncewicz-Lamber	architekt, skarbnik Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
6.	Ewa Barska	architekt, sekretarz Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
7.	Bogdan Kaczmarzyk	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
8.	Agnieszka Krassowska	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
9.	Adam Mańczak	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
10.	Rafał Pieszko	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
11.	Sylvia Sikora	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
12.	Beata Stobiecka	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
13.	Bogusław Wowrzeczka	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
14.	Piotr Zybura	architekt, członek Zarządu SARP O/Wrocław	Wrocław
15.	Tomasz Lichota	architekt	Wrocław
16.	Stanisław Lose	architekt	Wrocław
17.	Maciej Hawrylak	dr inż. architekt, urbanista, dydaktyk, dyrektor generalny Dolnośląskiego Festiwalu Architektury	Wrocław
18.	Zbigniew Jakubek	architekt	Wrocław
19.	Lila Dmochowska	historyk sztuki	Wrocław
20.	Łukasz Mlsztal	architekt, scenograf	Warszawa
21.	Wojciech Napierała	architekt, właściciel Wojciech Napierała Architektura	Wrocław
22.	Stanisław Wiatrzyk	dr inż. architekt, były pracownik dydaktyczny WA PWr	Jelcz-Laskowice
23.	Marta Dąbrowska	architektka	Wrocław
24.	Kamil Salanyk	architekt	Wrocław
25.	Anna Bać	architektka, profesorka PWr	Wrocław
26.	Jowita Kasa	architekt, asystent architekta	Zielona Góra
27.	Juliusz Modlinger	architekt IARP	Wrocław
28.	Piotr Kozak	przedsiębiorca, dyrektor zarządzający, Grupa Inicjatywna Stadion Olimpijski	Wrocław

29.	Andrzej Poniewierka	dr inż. architekt, SARP O/Wrocław	Wrocław
30.	Marek Soszyński	architekt	Legnica
31.	Sebastian Dobiesz	architekt, urbanista, partner w biurze architektonicznym LAX	Wrocław
32.	Lucyna Leszkiewicz	antropolożka kultury, specjalista ds. szkoleń	Wrocław
33.	Dariusz Marczak	elektronik, były pracownik ELWRO, współwłaściciel firmy	Wrocław
34.	Marcin Major	architekt, przewodniczący Kolegium Sędziów Konkursowych SARP O/Wrocław	Wrocław
35.	Marek Zybura	prof. zw. dr hab., kierownik Katedry Historii Literatury i Kultury Niemieckiej w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich UWr	Wrocław
36.	Tomasz Żylski	zastępca redaktor naczelnej miesięcznika „Architektura-murator”	Warszawa
37.	Maciej Nisztuk	dr inż. architekt	Wrocław
38.	Jolanta Gromadzka	historyczka sztuki, wicedyrektorka Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław
39.	Daria Dorota Pikulska	historyczka sztuki, Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław
40.	Małgorzata Devosges-Cuber	historyczka sztuki, Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław
41.	Marta Czyż-Kaczor	historyczka sztuki, Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław
42.	Kalina Soska	historyczka sztuki, Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław
43.	Leszek Maluga	dr hab. inż. architekt, profesor Politechniki Wrocławskiej, Wydz. Architektury, Katedra Architektury i Sztuk Wizualnych	Wrocław
44.	Stanisław Januszewski	dr hab.. prezes zarządu Fundacji Otwartego Muzeum Techniki	Wrocław
45.	Łukasz Chachaj	architekt, kierownik biura projektowego i prezes spółki CRARCH sp. z o.o.	Wrocław
46.	Arletta Pasicka	architekt IARP SARP	Wrocław
47.	Aleksander Czerwonka-Jabłoński	architekt wnętrz, CUDO STUDIO	Wrocław
48.	---	Stowarzyszenie Akademickie Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej	Warszawa
49.	Mateusz Potemski	architekt, prezes Stowarzyszenia Akademickiego Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej	Warszawa
50.	Michał Bylica	architekt, członek zarządu Stowarzyszenia Akademickiego Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej	Warszawa
51.	Paweł Lisiak	architekt	Zurych, Szwajcaria
52.	Aleksandra Lisiak	architekt	Zurych, Szwajcaria
53.	Bożena Chichłowska	architektka	Wrocław/Luków
54.	Bartosz Gruszczynski	architekt, specjalista BIM, BIM Consultant	Mediolan, Włochy
55.	Monika Mazur		
56.	Agata Jurkiewicz	architekt, członek SARP Wrocław, IARP	Warszawa
57.	Rafał Rydz	autor petycji w obronie Solpolu, student	Wrocław
58.	Anna Nowel-Śmigaj	dr inż. architekt, rzeczoznawca majątkowy, członek Zarządu Stowarzyszenia Rzeczoznawców Majątkowych we Wrocławiu	Wrocław
59.	Joanna Majczyk	architektka, Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej, Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław
60.	Barbara Szczepańska	historyczka sztuki, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław
61.	Maciej Siwy	historyk sztuki, Muzeum Architektury we Wrocławiu	Wrocław

62.	Piotr Iłowiecki	architekt, SARP O/Warszawa	Warszawa
63.	---	Instytut Dokumentacji Architektury	Katowice